

**Egzekucja z ruchomości.
Postępowanie o podział
sumy. Komentarz
praktyczny. Wzory
pism**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Egzekucja z ruchomości stanowi sposób przymusowego wykonania przez uprawniony organ władzy publicznej, określonego w tytule egzekucyjnym, obowiązku o charakterze pieniężnym, wyodrębnionego spośród innych ze względu na jego przedmiot (ruchomości). W systemie prawa polskiego egzekucja z ruchomości funkcjonuje z udziałem dwóch odrębnych instytucji prawnych. Pierwsza to regulacja w zakresie dotyczącym wykonania zobowiązań wynikających ze stosunków cywilnoprawnych. Druga odnosi się do obowiązków o charakterze publicznoprawnym. Egzekucję z ruchomości, która zmierza do wykonania zobowiązań ze stosunków cywilnoprawnych, reguluje ustawa – Kodeks postępowania cywilnego, zaś egzekucję obowiązków o charakterze publicznoprawnym – ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Choć oba tryby uregulowane są w osobnych ustawach, zaś każdy z organów egzekucyjnych prowadzi egzekucję z ruchomości w trybie dla siebie właściwym i to nawet w przypadku zbiegu egzekucji (art. 773 § 5 KPC), to jednak wykazują one znaczne podobieństwo, zaś zmiany w jednych regulacjach nierzadko mają wpływ na zmianę w regulacjach dotyczących drugiego trybu. Przykładowo wskazać można na wprowadzoną w 2017 r. na podstawie ustawy z 10.7.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311 ze zm.) licytację elektroniczną w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, która została dodana rok później w egzekucji w administracji na podstawie ustawy z 16.11.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948 ze zm.). Również dorobek doktryny i judykatury wypracowany na gruncie przepisów

o postępowaniu egzekucyjnym w administracji może być wykorzystywany przy wykładni odpowiednich przepisów KPC.

Przedmiot niniejszej pracy został ograniczony do problematyki związanej z egzekucją z ruchomości, uregulowanej przepisami ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, którą określa się również mianem egzekucji sądowej z ruchomości. Niezależnie od zastosowanego ograniczenia niniejsza praca zawiera porównanie głównych różnic istniejących pomiędzy obiema ww. instytucjami prawnymi, w celu oceny efektywności uregulowań dotyczących egzekucji z ruchomości w tych dwóch modelach egzekucji.

Będąca przedmiotem niniejszego opracowania egzekucja z ruchomości ma na ziemiach polskich wielowiekową tradycję. Instytucja ta legła u podłoża powstania systemu dochodzenia roszczeń cywilnoprawnych. Z historycznego punktu widzenia jest ona obok egzekucji z nieruchomości najstarszym sposobem dochodzenia roszczeń pieniężnych, której początków można doszukać się również w prawie rzymskim oraz prawie starożytnych Aten. Pomimo wielu wieków funkcjonowania instytucja ta pozostaje w zasadzie niezmieniona. Różnic poszukiwać należy w rozwiązaniach szczegółowych.

Analizując literaturę przedmiotu, można zauważyć, że instytucja ta jest od wielu lat mocno krytykowana ze względu na swą niską skuteczność. O ile spadek skuteczności egzekucji sądowej jest problemem ogólnym, o tyle zjawisko to musi budzić niepokój i skłania do bliższego poznania tego problemu. W sytuacji wzrostu zamożności społeczeństwa, konsumpcjonizmu i dużej ilości dóbr, będących w posiadaniu społeczeństwa, należałoby spodziewać się wzrostu skuteczności egzekucji, zaś jej spadek uznać należy za niepokojący i zmuszający do postawienia pytania o przyczyny takiej sytuacji. Skuteczność egzekucji z ruchomości rozumiana jest jako zdolność tego środka egzekucyjnego do zaspokajania egzekwowanych roszczeń pieniężnych. W celu procentowego określenia skuteczności egzekucji z ruchomości ustalić należy stosunek sumy wyegzekwowanych kwot przy zastosowania tego środka egzekucyjnego do łącznej sumy kwot wyegzekwowanych przy zastosowaniu wszystkich środków egzekucyjnych. Mimo wzrostu zamożności społeczeństwa, rośnie też jego świadomość prawna i wiedza na temat możliwości utrudnienia egzekucji, co dodatkowo ułatwiają kolejne nowelizacje przepisów

KPC oraz ustaw ustrojowych odnoszących się do zawodu komornika sądowego.

Widoczne jest dążenie ustawodawcy do poszukiwania efektywnego modelu egzekucji z ruchomości. Ustawodawca dokonał dość istotnych zmian w przepisach regulujących postępowanie egzekucyjne z ruchomości. Zmieniony został krąg przedmiotowy, zwiększono wyłączenia z egzekucji, wprowadzono zmiany dotyczące procedury zajęcia oraz szacowania ruchomości, pojawiły się nowe sposoby sprzedaży ruchomości, w tym licytacja elektroniczna. Niemniej krytyka modelu egzekucji z ruchomości nie ustaje, zaś nowe regulacje nie przynoszą oczekiwanych rezultatów i nie mają istotnego wpływu na zwiększenie skuteczności tego środka egzekucji sądowej. Dlatego też, skupiono się na omówieniu nowych uregulowań oraz ocenie nowych rozwiązań, co ma zmierzać do poszukiwania odpowiedzi na pytanie o optymalny model egzekucji z ruchomości, pozbawiony dotychczasowych wad, uwzględniający nowe uwarunkowania społeczno-gospodarcze i pozwalający na wykorzystanie tej metody egzekucji, jako efektywnej metody egzekucji wierzytelności.

Egzekucja z ruchomości była przedmiotem badań naukowych i doczekała się omówienia w licznych publikacjach. Pobieżnie omawiana jest w każdym komentarzu do Kodeksu postępowania cywilnego, jednakże zakres i cel takich publikacji nie pozwala na zauważenie i poświęcenie zbyt wielkiej uwagi szczegółowym problemom związanym z samą egzekucją z ruchomości. Dostępna na rynku literatury prawniczej jest monografia sędziego *Zbigniewa Merchla*, poświęcona w całości zagadnieniu egzekucji z ruchomości (*Z. Merchel, Egzekucja z ruchomości*, Sopot 2005) oraz praktyczny komentarz dotyczący tego sposobu egzekucji (*A. Grześk, Egzekucja z ruchomości. Praktyczny komentarz*, Sopot 2016). Publikacje te, choć poświęcone egzekucji z ruchomości, skupiają się wyłącznie na omówieniu ówczesnych uregulowań, nie przybliżając czytelnikowi istotnych problemów prawnych. Ponadto czas, jaki upłynął od ich opublikowania, nie pozwala natomiast uznać ich obecnie za pomocne w zrozumieniu aktualnych problemów omawianej egzekucji. Widoczny jest więc brak kompleksowego opracowania, który odnosiłby się do aktualnych problemów związanych z tym sposobem egzekucji i omawiającego kierunek zmian ustawowych.

Z powyższych przyczyn celem pracy jest zidentyfikowanie problemów obecnego modelu oraz przedstawienie zasad jego korekty, wyznaczających nowy standard funkcjonowania tej instytucji. W związku z tym podstawową tezą pracy jest przedstawienie egzekucji z ruchomości jako nieefektywnego sposobu dochodzenia należności w sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Natomiast pomocnicze hipotezy badawcze, które zostaną zweryfikowane w czasie pracy, są następujące:

- 1) wpływ przepisów ograniczających egzekucję z ruchomości na jej skuteczność,
- 2) osłabienie skutku zajęcia poprzez pozostawienie zajętej ruchomości pod dozorem dłużnika,
- 3) informatyzacja postępowania egzekucyjnego jako szansa dla efektywnej egzekucji z ruchomości.

Głównym celem niniejszej pracy jest odpowiedź na pytanie, czy obecne uregulowania prawne oraz praktyka ich stosowania pozwalają na ocenę egzekucji z ruchomości jako skutecznego środka egzekucyjnego.

Poszukując odpowiedzi na tak postawione pytanie, sięgnąć należało do trzech metod badawczych: formalno-dogmatycznej, prawnoporównawczej i historyczno-porównawczej.

W zakresie badań metodą formalno-dogmatyczną praca zawiera omówienie głównych regulacji, które wiążą się z egzekucją sądową z ruchomości. Podejmując się badań metodą prawnoporównawczą, przedstawione zostaną główne założenia egzekucji z ruchomości, które obowiązują w prawie polskim. Następnie zostaną one porównane z rozwiązaniami prawnymi obowiązującymi w prawie niemieckim, szwajcarskim i austriackim. Badania metodą historyczno-porównawczą natomiast polegać będą na zbadaniu i opisaniu zmian legislacyjnych, jakie zaszły na przestrzeni dziejów w uregulowaniach odnoszących się do egzekucji z ruchomości oraz w praktyce ich stosowania. Dane statystyczne ustalono w oparciu o dane publikowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości oraz Krajową Radę Komorniczą.

Dokonana za pośrednictwem owych metod analiza w efekcie końcowym daje możliwość udzielenia odpowiedzi na postawione pytanie oraz sformułowania postulatów *de lege ferenda*, które pozwolą na poprawę skuteczności istniejących rozwiązań prawnych.

Przystępując do badań nad tematem publikacji, dopuszczano możliwość, że efektem pracy naukowej będzie mogła być pozytywna ocena samych rozwiązań jurydycznych, natomiast jeśli pojawią się uwagi krytyczne co do samej praktyki stosowania prawa, stanowiąc będą one podstawę sformułowania postulatów *de lege lata*. Taka możliwość jednak się nie ziściła. Na ocenę samej egzekucji z ruchomości jako nieefektywnego sposobu egzekucji składa się nie tylko ocena przepisów prawa i praktyk ich zastosowania, ale również ocena ich zmian na przestrzeni lat, w tym nowych instrumentów mających na celu zwiększenie atrakcyjności tej metody, takich jak internetowe obwieszczenia o licytacji, licytacja elektroniczna itp.

Zamierzonemu celowi pracy została podporządkowana jej konstrukcja. Składa się nią pięć rozdziałów. Ich systematyka odnosi się do kolejnych stadiów postępowania egzekucyjnego z ruchomości. Przyjęto, że taki układ pracy ułatwi odniesienie kolejnych rozdziałów do przepisów KPC, zaś ustalenia poczynione przy omówieniu wcześniejszych stadiów egzekucji będą stanowić punkt wyjścia przy omówieniu kolejnych oraz będą weryfikowane przy omawianiu dalszych etapów egzekucji.

W rozdziale pierwszym zawarty został ogólny rys historyczny samej egzekucji sądowej oraz jej szczególnego rodzaju – egzekucji z ruchomości, a także zmiany na przestrzeni dziejów. Pojawiła się tu pierwsza analiza zmian, które zaistniały w prawodawstwie przyjętym do porównania. Jest to również miejsce na przedstawienie ogólnych założeń definicyjnych. Przed przejściem do kolejnego etapu badań konieczne stało się opisanie przedmiotu postępowania egzekucyjnego z ruchomości, wskazanie organów właściwych do ich prowadzenia, a także sposobu rozstrzygnięcia ewentualnych zbiegów egzekucji. Tak sformułowane założenia definicyjne oraz osadzenie dalszych rozważań w rysie historycznym oraz ogólnym tle prawno-porównawczym pozwala przejść do szczegółowego omówienia wyników badań formalno-dogmatycznych.

W drugim rozdziale został omówiony pierwszy etap egzekucji z ruchomości – zajęcie, a zatem każda czynność wchodząca w jego skład – dokonanie zajęcia, łączne prowadzenie egzekucji sądowej i administracyjnej, sporządzenie protokołu z zajęcia, skutki prawne zajęcia, oddanie zajętej rzeczy pod dozór oraz środki zaskarżenia.

Rozdział trzeci został poświęcony oszacowaniu. Doniosłość tego etapu została omówiona poprzez przedstawienie jego celu, sposobów dokonania oraz przysługujących na tym etapie środków zaskarżenia.

Jednym z najistotniejszych etapów postępowania egzekucyjnego z ruchomości jest sprzedaż, któremu został poświęcony czwarty rozdział. Omówiona została konwersja, czyli model zaspokojenia z rzeczy w egzekucji, sposoby sprzedaży, a także możliwość przejęcia rzeczy oraz skutki nabycia.

Ostatni rozdział dotyczy podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży, albowiem w ten sposób dochodzi do faktycznego zaspokojenia wierzyciela. Rozdział ten przedstawia plan podziału, koszty egzekucyjne, wypłatę sum i ich zajęcie, jak również przysługujące na tym etapie środki zaskarżenia.

Przy omawianiu kolejnych etapów egzekucji nie zabrakło porównań do rozwiązań stosowanych w innych państwach, jak też odniesień historycznych.

Praca niniejsza zwieńczona została odpowiedzią na postawione pytanie.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl